

Список використаних джерел

1. Стягнення аліментів під час війни: що змінилося в законодавстві. URL: <https://ldn.org.ua/consultations/stiahnennia-alimentiv-pid-chas-viyny-shcho-zminylosia-v-zakonodavstvi/>.
2. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.
3. Стягнення аліментів під час війни. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/211762_styagnennya-almentv-pd-chas-vyni-roztyasnennya-yurista.
4. Закон України про виконавче провадження від 02.06.2016 №1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>.
5. Постанова КМУ від 16 лютого 2022 року № 122 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 26 лютого 1993 р. № 146». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/122-2022-%D0%BF#Text>.

УДК 347.62«364»

Інга СЕРЕДНИЦЬКА,

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук, доцент

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДЕННЯ ТА РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Сім'я є первинним та основним осередком суспільства. Сім'я – головний інститут суспільства. У свою чергу інститут сім'ї включає безліч більш приватних інститутів, а саме інститут шлюбу. Сімейним кодексом України, а саме ч. 4 ст. 3 визначено підстави створення сім'ї. Першою та головною з них є – шлюб[1].

Порядок укладення шлюбу визначено Сімейним кодексом. За загальним правилом шлюб може бути зареєстрований через один місяць після подачі заяви до РАЦСу. Однак, із введенням на території країни воєнного стану в порядок реєстрації шлюбу були внесені певні зміни. Постановою КМУ [2] встановлено, що на період воєнного стану реєстрація шлюбу може проводитися відділами державної реєстрації актів цивільного стану без особистої присутності нареченого (нареченої), якщо він (вона) є: військовослужбовцем Збройних Сил, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Державної прикордонної служби, Управління державної охорони, Національної гвардії, іншого утвореного відповідно до законів України військового формування; поліцейським, особою рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Державної кримінально-виконавчої служби; особою начальницького складу Національного антикорупційного бюро, Бюро економічної безпеки; працівником закладу охорони здоров'я.

Факт реєстрації такого шлюбу також може засвідчуватися актом про укладення шлюбу, який складається безпосереднім командиром (керівником) військовослужбовця, поліцейського, особи рядового і

начальницького складу служби цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Державної кримінально-виконавчої служби або особи начальницького складу Національного антикорупційного бюро чи Бюро економічної безпеки, та скріплюється гербовою печаткою відповідного органу (військового формування) [3].

Акт про укладення шлюбу може складатися без особистої присутності одного чи обох наречених. Сучасним інструментом при укладенні шлюбу в період воєнного стану є використання доступних засобів відео зв'язку з тим із наречених, хто відсутній, або з обома відсутніми нареченими.

Але, в житті не тільки створюються нові сім'ї. Під час війни сім'ї руйнуються і однією з причин є розлучення. У зв'язку з тим, що право на створення сім'ї та розірвання шлюбу гуртуються на принципі добровільності – воєнний стан не може бути перешкодою для припинення шлюбу.

Для розлучення існує два шляхи і залежать вони від об'єктивних причин, а саме: чи є між подружжям згода на розлучення, та в них не має неповнолітніх дітей. В такому випадку шлюб буде розірвано в органах ДРАЦС. У випадках, коли один з подружжя не бажає розірвання шлюбу, або є неповнолітні діти, шлюб буде розірвано в судовому порядку [4].

У тих регіонах держави, де йдуть активні бойові дії та суди тимчасово не можуть працювати, Верховний Суд змінив їхню територіальну підсудність шляхом приєднання розгляду справ цих судів до інших судів, які знаходяться в безпечних регіонах держави.

При знаходженні обох з подружжя які мають бажання розлучитися і не мають неповнолітніх дітей процедура проста. Вони звертаються до консульської установи України. Складнощі можуть виникнути при розірванні шлюбу якщо один з подружжя знаходиться за кордоном. Якщо підстав для розгляду справи про розлучення судом не має, той з подружжя хто знаходиться за кордоном звертається до консульської установи України, а той з подружжя, хто перебуває в Україні – звертається з заявою про розлучення в органи РАЦСу. Консульська установа направляє заяву до українського РАЦСу, який реєструє розлучення.

У випадках наявності неповнолітніх дітей, або відсутності згоди на розлучення такий шлюб може бути розірвано тільки в судовому порядку, тому той з подружжя хто знаходиться в Україні подає позов в суд. Суд направляє запит до іноземної держави. В іноземному суді повинні з'ясувати позицію сторони щодо розлучення. Тільки після отримання такої інформації, і за умови її достатності суд виносить рішення щодо правового становища сім'ї.

У разі розірвання шлюбу судом, шлюб припиняється у день набрання чинності рішенням суду про розірвання шлюбу. Якщо розірвання шлюбу здійснюється через суд, свідоцтво про розірвання шлюбу не видається [5].

Якщо необхідно отримати розлучення з іноземцем, то також існує два шляхи: органи ДРАЦС та суд. У випадку розлучення через ДРАЦС,

іноземець має скласти заяву про розірвання шлюбу, нотаріально її засвідчити та переслати партнеру. Після цього партнер перекладає заяву на українську мову, нотаріально засвідчує та подає до ДРАЦСу. Слід зауважити, що розірвати шлюб з іноземцем в Україні можна, якщо на території нашої держави іноземець має зареєстроване місце проживання чи перебування, а також якщо шлюб укладався в Україні.

У випадку розлучення через суд, центральну роль відіграє наявність або відсутність між Україною та іншою країною до якої відноситься протилежна сторона, міжнародного договору щодо вирішення цивільних та сімейних справ, та порядок врегулювання питання розлучення [6].

Окремо доцільно зазначити особливості розірвання шлюбу у випадку коли подружжя є громадянами різних держав. Шлюб розривається по праву держави, в якому у подружжя було останнє спільне місце проживання, за умови, що хоча б один з подружжя все ще має місце проживання в цій державі. У випадку коли подружжя проживало в третій державі, громадянами якої вони є, або не має спільного місця проживання вони можуть вибрати право, яке буде застосовано до їх розлучення, згідно свого громадянства.

Список використаних джерел

1. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21–22. Ст. 135. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.

2. Деякі питання державної реєстрації шлюбу в умовах воєнного стану: Постанова, Кабінет Міністрів України, від 07.03.2022 № 213. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KP220213?an=6>.

3. Міністерство юстиції. Департамент державної реєстрації: порядок державної реєстрації шлюбу. URL: <https://minjust.gov.ua/dep/ddr/poryadok-derjavnoi-reestratsii-shlyubu-572>.

4. Про державну реєстрацію актів цивільного стану. Закон України від 01.07.2010 р. №2398-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 38. Ст. 509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17#Text>.

5. Про затвердження Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні : Наказ Міністерства юстиції України від 18.10.2000 № 52/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-00#Text>.

6. Гапон Ю. Особливості розірвання шлюбу під час війни: роз'яснення юриста. *Інформаційний портал Юридичний факт*. 10.06.2022. URL: <https://www.yurfact.com.ua/praktyka/rozluchennia-pid-chas-viiny-roz-iasnennia-iurysta>.